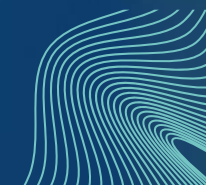

Sosiaalineuvojien neuvottelupäivät

23.2.2023

Tiina Kyttälä

Valtiokonttori
Statskontoret
State Treasury

Veteraanien kotipalvelut lakisääteisiksi 11/19

- Tavoite saada kotipalvelut samalle tasolle kuin sotainvalideilla
- Sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut ja joitakin terveydenhuoltolain
- Uusi arviomäärärahamomentti, joka voidaan ylittää STM:n luvalla
- Maksetaan ennakoarvion perusteella
- Kunta/hyvinvointialue tekee päätökset palveluista Valtiokonttorin ohjeistuksen ja palvelukartoituksen perusteella
- Valtiokonttori saa selvityksen käytetystä rahamäärästä vasta seuraavana kalenterivuonna

Palvelut lakisääteisiä

(sotilasvammalaki ja laki rintamaveteraanien kuntoutuksesta)

Kunnilla ollut järjestämisvelvollisuus siirtyi **1.1. 2023 hyvinvointialueille**

Erillisrahoitus Valtiokonttorin määrärahoilla:

- Sotainvalidien avopalvelut
- Rintamaveteraanien kotona asumista tukevat palvelut
- Rintamaveteraanien kuntoutus

Määrärahat jaettiin ensimmäistä kertaa hyvinvointialueille

- Yhteyshenkilöiden nimien ja tilinumeroiden saaminen oli vaikeaa tiedotuksesta huolimatta
- Alueilta pyydetyt ennakoarviot tulivat myöhässä, mutta maksut saatiin lähtemään lakien mukaisina määräaikoina
- Hyvinvointialueiden sisällä yhteistyö näissä asioissa huonosti organisoitu
- Valtiokonttoriin useita kyselyjä alueiden sisäisistä asioista
- Uusia työntekijöitä, jotka eivät osaa hyödyntää asiaa aikaisemmin hoitaneiden osaamista

Mitä korvataan kotona asumista tukevana palveluna?

Määritellään sosiaalihuoltolain perusteella

Myönnetään palvelutarpeen arvioinnin perusteella

Esimerkkejä:

- Ateriapalvelut, (lounassetelit?)
- Kotiapu- ja kotisairaanhoido
- Pihatyöt, esim. lumen luonti, nurmikon leikkuu
- Pienet parannustyöt asuntoon: luiskat, tukikaiteet, kynnysten poistot
- Liikkumista tukevat palvelut: asiointit, virkistys
- Omaishoitajan palkkiot ja muut omaishoidosta aiheutuvat kulut
- Tuettu kotona kuntoutuminen ja jalkahoito kotona (voidaan ottaa näistä tai kuntoutusrahoista)

Tukipalvelut

Ateriapalvelut: lounas kunnan palvelupisteessä, ateriointi lounaslipukkeella tai –setelillä tai kotiin kuljetettu ateria

Siivouspalvelu: tavallinen siivous ja siistiminen, myös suursiivoukset ja ikkunanpesut tarpeen mukaan

Kylvetys

Vaatehuolto

Turvapalvelu: turvapuhelin, turvarannekkeet, hälytyskäynnit

Asiointipalvelut: Puolesta asiointi kaupassa, apteekissa ym.

Liikkumista tukevat palvelut

Liikkumista tukevia palveluja järjestetään henkilöille, joilla on toimintakyvyn rajoitteita eri syistä ja eivät kykene näistä syistä itsenäisesti käyttämään esim. julkisia kulkuvälineitä ja jotka tarvitsevat palvelua asioimiseen ja muuhun jokapäiväiseen elämään kuuluvan tarpeen vuoksi.

Sisältää ryhmäkuljetukset, saattajapalvelut, taksi – ja invataksikuljetukset

Määrälle ei rajoituksia, vaan tarpeen mukaan

- **Kotikunnan** tai naapurikuntien alueella
- **Vammaispalvelulain** mukaista kuljetuspalvelua **ei korvata**
- **Ei koske terveydenhoitoon liittyviä matkoja**, jotka korvataan sairausvakuutuslain nojalla

Sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut

Kunnan, seurakunnan tai liittojen järjestämät virkistyspäivät

Vain veteraanien osallistuminen korvataan, ei muiden henkilöiden

Saattajalle matkakulut

Matkoja lähisukulaisten luo vierailulle (oma tai naapurikunta)

Omaishoidon tuki

Korvataan **hoitopalkkion** lisäksi **eläke- ja tapaturmavakuutus-maksut** sekä **lakisääteisistä lomista** aiheutuvat kustannukset kuten veteraanin hoito omaishoitajan loman aikana

Jos omaishoitaja jo itsekin iäkäs, voidaan korvata kotiin myös tukipalveluja kuten siivousta

Asumispalvelut (ympäri vuorokautinen palvelu-asuminen ja yhteisöllinen palveluasuminen)

Asumispalvelut tarkoittavat **pysyvää** palveluasumista; ei jaksottaista

Jokaisella veteraanilla tulisi olla yksilöllinen hoito- ja palvelusuunnitelma, joka sisältää kaikki tarvittavat palvelut

Korvataan hoito- ja huolenpito ja tukipalvelut - esim. ateria-, siivous-, kylvetys-, vaatehuolto- ja turvapalvelut

Veteraani itse maksaa vuokran, sähkön ja vesimaksut

Kustannukset eivät saa ylittää laitoshoidon kustannuksia (maksimi n. 250 euroa/päivä)

Veteraanin tuloja ja omaisuutta ei saa ottaa huomioon hinnoittelussa

Kuntoutusoikeudet ovat samat kuin kotona asuvilla

Rintamaveteraanien kotona asumista tukevat palvelut 2023

- Rintamaveteraanien kotona asumista tukevien palveluiden määräraha 96 958 744 euroa.
- Rintamaveteraanien lukumäärä 2 616 (31.12.2022).

Rintamaveteraanien kotona asumista tukevien palveluiden määrärahat 2023

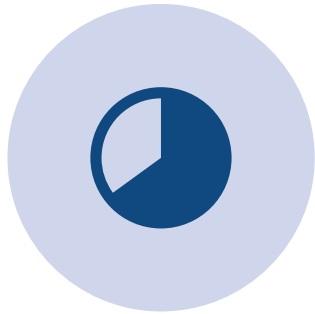
Hyvinvointialue	Määräraha	Rintamaveteraanien lkm
Lapin hyvinvointialue	12 283 900	260
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue	5 000 000	139
Pirkanmaan hyvinvointialue	10 000 000	168
Pohjanmaan hyvinvointialue	3 405 000	64
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue Siun sote	5 403 000	131
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue	9 200 000	275
Pohjois-Savon hyvinvointialue	3 000 000	107
Päijät-Hämeen hyvinvointialue	3 300 000	107
Satakunnan hyvinvointialue	2 780 000	61
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue	1 822 000	49
Varsinais-Suomen hyvinvointialue	5 016 927	174

Rintamaveteraanien kotona asumista tukevat palvelut/pienin määräraha/veteraani 2023

Hyvinvointialue/Kunta	Määräraha/veteraani	Rintamaveteraanien lkm
Finströmin kunta	4 000	2
Maarianhaminan kunta	8 750	4
Jomalan kunta	14 959	2
Etelä-Karjalan hyvinvointialue	25 225	111
Kymenlaakson hyvinvointialue	25 625	160
Helsingin kaupunki	26 667	270
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	26 923	26
Pohjois-Savon hyvinvointialue	28 037	107
Varsinais-Suomen hyvinvointialue	28 833	174
Etelä-Savon hyvinvointialue	30 000	60

Kuntoutusmääräraha

-laitoskuntoutus kilpailutettu Valtiokonttorin toimesta

Jaetaan edelleen suhteessa
kunnan (jatkossa
hyvinvointialueen)
veteraanien määrään

Maksetaan neljässä erässä
(helmi-, touko-, elo- ja
marraskuussa)

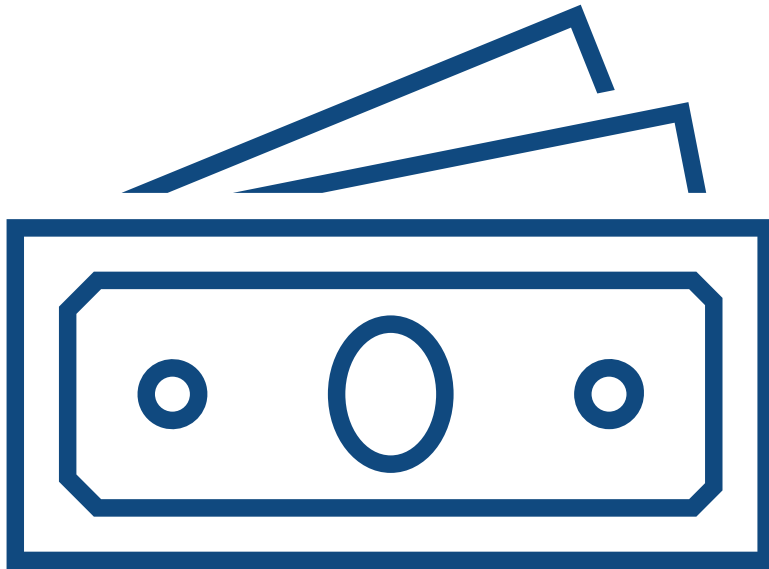

Lisämäärärahatarvetta
kysytään toukokuussa

Selvitykset Valtiokonttorille
edellisen vuoden
määrärahan käytöstä
huhtikuussa

Rintamaveteraanien kuntoutusmääräraha

Laitoskuntoutusta 10 päivää-4 viikkoa

Päiväkuntoutusta 10-20 päivää

Avokuntoutusta 20-30 kertaa vuodessa

Puoliso voi saada laitoskuntoutusta yhtäaikaaisesti veteraanin kanssa 10-14pv tai päiväkuntoutusta yhdessä 10-20 pv

Kuntoutusjaksojen pituus riippuu toimintakykyluokasta

Tuettu kotona kuntoutuminen, voidaan ottaa myös kotona asumista tukevista palveluista

Jalkahoito, voidaan ottaa myös kotona asumista tukevista palveluista, jos toteutetaan kotona

Rintamaveteraanien kuntoutuksen määräraha vuodelle 2023

- Rintamaveteraanien kuntoutuksen määräraha 10 miljoonaa euroa.
- 3 822,63 euroa/rintamaveteraani
- Rintamaveteraanien lukumäärä 2 616 (31.12.2022).

Rintamaveteraanien kuntoutuksen määrärahat 2023

Hyvinvointialue	Määräraha	Rintamaveteraanien lkm
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue	1 051 223,24	275
Helsinki	1 032 110,09	270
Lapin Hyvinvointialue	993 883,79	260
Varsinais-Suomen hyvinvointialue	665 137,61	174
Pirkanmaan hyvinvointialue	642 201,83	168
Kymenlaakson hyvinvointialue	611 620,80	160
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue	531 345,57	139
Pohjois-Karjalan Hyvinvointialue - Siun sote	500 764,53	131
Kainuun hyvinvointialue	435 779,82	114
Etelä-Karjalan hyvinvointialue	424 311,93	111
Pohjois-Savon hyvinvointialue	409 021,41	107
Päijät-Hämeen hyvinvointialue	409 021,41	107

Usein kysytyjä kysymyksiä

- 1. Korvataanko palvelut esim. **siivous tai lumityöt, jos asuu yhdessä omaisen kanssa**
- Pääsääntö ei, palveluiden tarkoitus auttaa veteraania tilanteissa, joissa ilman palvelua ei pystyisi enää asumaan kotona
- Poikkeusta voidaan harkita, jos omaisenkin vanha ja/tai sairas
- 2. Korvataanko **puiden pilkkominen** takkapuiksi
- Pääsääntö vain puulämmityksen yhteydessä
- Tilannekohtaisesti voidaan harkita leivinuunin tai varaavan takan yhteydessä, jos nämä olennaisesti lisäävät lämpöä talvipakkasilla

Valtiokonttorilaiset palveluksessanne

Veteraanikuntoutus

Merja Längman

merja.langman@valtiokonttori.fi

puh. 0295 50 3239

Kotona asumista tukevat palvelut

Anne Sirén

anne.siren@valtiokonttori.fi

puh. 0295 50 3248

Sotainvalidien avopalvelut

Tarja Wheeler

tarja.wheeler@valtiokonttori.fi

puh. 0295 503 261

sove.info@valtiokonttori.fi

Palvelupäällikkö

Tiina Kyttälä

tiina.kyttala@valtiokonttori.fi

valtiokonttori.fi/palvelu/rintamaveteraanien-palvelut

rintamaveteraanit@valtiokonttori.fi

Tiina Kyttälä

SOSIAALINEUVOJIEN
NEUVOTTELUPÄIVÄ
23.2.2023

Läänin sosiaali- ja terveysneuvos emeritus
Pekka Paatero

Tilanne vuodenvaihteessa

- 31.12.2022 Suomessa oli 309 kuntaa, joista mannersuomessa 293.
- Sotiemme veteraanien asioita hoidettiin näissä kaikissa, joko kunnittain tai kuntayhtymissä
- 1.1.2023 alkaen veteraaniasioita hoitaa ainoastaan 21 hyvinvointialuetta
- Näissä kaikissa on lakisääteinen vanhusneuvosto, jolle asiat kuuluvat
- Kuntiin jäi pienehkö osa veteraaniasioita, joita varten on edelleen olemassa kuntien lakisääteiset vanhusneuvostot

Siis tällä hetkellä, missä mennään?

- Keitä veteraanit ovat tänään ja miten he voivat
- Toteutuvatko veteraanien palvelut hyvinvointialueilla
- Hallitaanko kokonaisuus vai pilkkoutuvatko palvelut eri puolilla maata erilaisiksi hankkeiksi
- Toteutuuko veteraanien kohtelussa yhdenvertaisuus
- Näistä tässä esityksessä

Paljonko heitä on?

- Rintamalisän saajia on tällä hetkellä n. 2900, joista enemmistö on naisia
- Veteraanijärjestöjen arvion mukaan veteraanien puolisoja ja leskiä on laskentatavasta riippuen n. 10 000-12 000

Edunvalvonta

- Kaikkien veteraanijärjestöjen tärkein tehtävä on valvoa, että veteraanit saavat kaikki heille lakisääteisesti kuuluvat asiat.
- Tärkein laki on 1.11.2019 voimaan tullut laki maksuttomista kotiin annettavista palveluista.
- Nyt järjestöjen tavoitteena on mm. lievävammaisten sotainvalidien ja vammautumattomien veteraanien puolisoiden ja leskien kuntoutusoikeus sekä rintamalisän nostaminen 200 euroon, (nyt 138,16 euroa)
- Jatkossa fyysisesti vammautumattomien veteraanien puolisoiden ja leskien aseman parantaminen

Miten veteraanit voivat?

- Heidän keski-ikänsä on jo yli 97 vuotta
- Koronan kaksi vuotta ovat pahiten koskeneet juuri veteraaneja mm. yksinäisyyden osalta
- Veteraaneista asuu vielä yli kolmannes omissa erilaisissa kodeissaan, osa jopa ilman kunnallista kotihoitoa
- Tehostetussa palveluasumisessa on kohta jo kolmannes veteraaneista
- Varsinaisessa laitoshoidossa (vanhat vanhainkodit, terveyskeskusten vuodeosastot ja pitkäaikaissairaanhoido) onneksi vain murto-osa
- Kotiin annettavat palvelut (laki 1.11.2019) toimivat kohtuullisen hyvin, vaikka kuntakohtaiset erot ovat edelleen liian suuret
- Kuntoutus siirtynyt laitospalvelusta päivä- ja kotikuntoutukseen
- Suurin ongelma on kunnittain eriarvoiset palvelut ja yksinäisyys

Entä nyt?

- Hyvinvointialueet tulivat 1.1.2023
- Edellisiin kuviin perustuen täytyyhän olla, että 21 on paljon parempi kuin yli 300 toimijaa

Hyvää tässä on:

- Suurin etu on, että alueet pakotetaan sovittamaan kaikkien kuntien palvelut samaan tasoon, jolloin periaatteessa kaikki veteraanit saadaan vihdoin samalle viivalle.
- Hienoa olisi, jossa tämä niin sanottu harmonisointi tehtäisiin parhaimmin hoitaneen kunnan tasoon.

Mutta, mutta

- Toteutuuko tämä harmonisointi näin?
- Vaikka alueet ovat olleet toiminnassa vasta kaksi kuukautta, löytyy jo esimerkkejä, joissa tasavertaisuutta haetaan keskiarvoista eikä parhaimmista. Tämä kuulema kustannusten hillitsemiseksi.
- Käsittämätöntä, kun säästötarvetta ole, sillä valtio maksaa kustannukset veteraanien palveluista täysimääräisenä. Kunkin veteraanin tarvitsemalla tavalla.
- Kuntien muut tuet puolisoille ja leskille näyttävät poistuvan alueille siirrossa.

Lisää muttia

- Hyvinvointialueille siirryttäessä näyttää siltä, että käsite veteraani hämärtyy ja heidät yritetään sisällyttää muuhun vanhusväestöön.
- Ikärakenteen vanhetessa veteraanien erottaminen tästä massasta vaikeutuu.
- Kunnissa sentään veteraanit tunnettiin aika hyvin, mutta alueilla ei ymmärrettävästi ei.
- Asioitava hoitava henkilöstö on osittain uutta eikä ilman koulutusta voi millään tietää veteraanasioita.

Ja vielä muttia

- Miten hoiva- ja palvelusuunnitelmat tehdään, päivitetään ja toteutetaan hyvinvointialueilla.
- Kunnissa jokaiselle on tehty suunnitelmat ja toteuttamispäätökset, mutta
- Kunnissa asioita hyvin hoitaneet ammattilaiset siirtyivät hyvinvointialueille
- Osa heistä jäi eläkkeelle ja tilalle ei hyvinvointialueille aina palkata ketään ja jos palkataan, asiaan perehtymättömiä nuorempia ammattilaisia
- Palvelusuunnitelmien tekeminen ja päivittäminen on epäselvää. Vastuuta pallotellaan.

Ja edelleen muttia

- Hyvinvointialueille muodostetaan lakisääteiset vanhusneuvostot. Niiden pitäisi olla asiantuntevia vaikuttajaryhmiä. Niiden toimialueeseen kuuluvat veteraanasiat, mutta niihin harvoin kuuluu veteraanasioita tuntevia jäseniä.
- Useissa alueissa neuvostot muodostetaan puhtaasti poliittisin perustein. Usein niistä syntyy uusia lautakuntia, ilman päätösoikeutta.
- Kuntiin jää kyllä kuntakohtaiset vanhusneuvostot, mutta niille näyttää jäävän vain lausunnonanto hyvinvointialueen neuvostolle. Kuitenkin veteraanit asuvat edelleen kodeissaan kunnissa.

Ja vieläkin muttia

- Jatkossakin kunnissa olevilla veteraaniyhdistyksillä tulee olla keskeinen edunvalvonta ja yhteydenpitovelvollisuus veteraanasioiden hoitamisen onnistumiseksi.
- Mutta miten ja keneen. Vanhat yhteydet kuntien veteraanasioita hoitaneisiin katkeaa, kun henkilöt siirtyvät alueille uusiin tehtäviin.
- Hyvinvointialueiden veteraanasioita hoitavista ei ainakaan tässä vaiheessa ole juurikaan tietoa ja vaikka heidät on nimetty, asioista tietäminen on vähäistä.
- Myös rajanveto siitä, mitkä asiat siirtyivät alueille ja mitkä jäivät kuntiin on osittain epäselvä ja pahimmassa tapauksessa sellaisia ei hoida kumpikaan.

Mitä sitten voidaan tehdä

- **Tärkeintä on joka vaiheessa jankuttaa sitä, että veteraanit ovat lakisääteinen erityisryhmä, jota ei saa sulauttaa muuhun vanhusväestöön, jota varten on vanhuspalvelulaki.**
- Tärkeätä on saada veteraaniyhdistysten ja hyvinvointialueiden yhteydet ja säännöllinen kanssakäyminen kuntoon.
- Nykyiset veteraanipiirit ja jatkossa alueelliset perinneyhdistykset ovat parhaat vastinparit tässä työssä.
- Sosiaalineuvojien rooli kasvaa.
- Kuntien kanssa jatketaan siltä osin kuin se on mahdollista.
- Olisikohan Valtiokonttorin ja järjestöjen yhteistä koulutuskierrosta alueille suunniteltava vuoden 2019 tapaan.
- Näyttää tarvetta olevan jo tälläkin hetkellä

Kooste

Edellistä kuvaa toistaen, tärkeintä on saada hyvinvointialueille tieto siitä, että sotiemme veteraanit ovat edelleen lakisääteinen erityisryhmä, jota ei saa sulauttaa muuhun vanhusväestöön

Varmistaa, että veteraanien lakisääteiset palvelut kirjataan hyvinvointialueen suunnitelmiin selvästi siten, että niissä lukee myös, että ne on toteutettava

Varmistettava se, että alueilla ymmärretään, että veteraanien palvelujen maksaja on valtio ja nämä veteraanien 100-prosenttiset maksatukset ovat korvamerkittyjä vain tunnuksen omaaville veteraaneille eikä niistä saa periä mitään omavastuita.

Yritetään vaikuttaa siihen, että veteraanien asema otetaan huomioon hyvinvointialueiden päätöksenteossa.

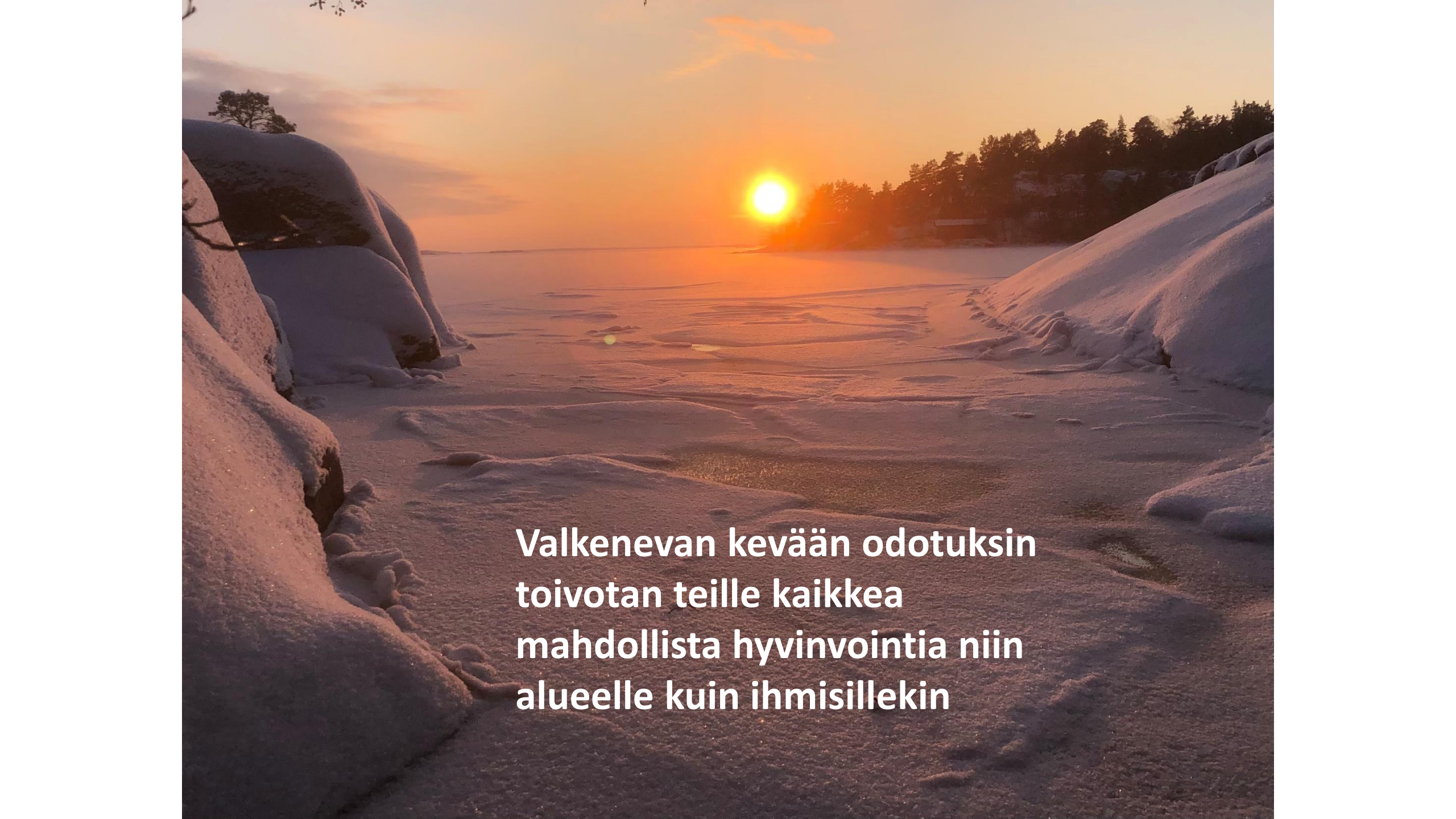
Yritetään vaikuttaa hyvinvointialueiden vanhusneuvostojen kokoonpanoon siten, että niistä löytyisi edes muutama jäsen, joka oikeasti ymmärtää veteraanien aseman

Valvotaan, että jokaiseen kuntaan jää lakisääteinen vanhusneuvosto, jolla on mm. oikeus lausunnonantoon hyvinvointialueiden neuvostoihin ja hallitukseen

Yritetään vaikuttaa siihen, että veteraanipalvelut yhdenvertaistetaan siten, että malli otetaan parhaasta kunnasta eikä keskiarvoista

Jos alueen jossain kunnassa on maksettu omaa rahaa esim. puolisoitten ja leskien palveluihin, niitä ei saa poistaa

Aito tiedonvaihto pitää saada syntymään järjestöjen ja alueiden välillä, jonkinmoinen yhteistyöelin olisi monessa alueessa välttämätön

A serene landscape photograph of a frozen lake at sunset. The sun is a bright, glowing orb in the center of the horizon, casting a warm, golden light across the sky and reflecting on the ice. The foreground is dominated by large, rounded rocks covered in a thick layer of snow. The ice of the lake is textured with various patterns and small pools of water. In the background, a dense forest of evergreen trees is silhouetted against the orange and yellow sky. The overall mood is peaceful and quiet.

**Valkenevan kevään odotuksin
toivotan teille kaikkea
mahdollista hyvinvointia niin
alueelle kuin ihmisillekin**